



# PREDSTAVIVOSŤ A IMAGINATÍVNOSŤ

3-téma Biodromálna psychológia

# PREDSTAVA



**názorný obraz predmetov, javov, vecí, ktoré  
človek v danom momente nevníma**

= reprodukovaný obraz predmetu, založený na  
minulej skúsenosti (Rubinstejn)

= citovo názorné obrazy reality  
vznikajú v mozgu

Majú subjektívnu povahu, neurčité znaky – len  
jednotlivé detaily

- strácajú sa a rozplývajú
- môžu byť ľubovoľne vyvolávané a menené

# PREDSTAVY



- úzko spojené s myslením – je tu možné predvídať budúcnosť
- vznikajú v problémovej situácii
- sú motivované potrebami človeka
  - môžu byť vyvolané citovými zážitkami

# PREDSTAVA VERSUS VNEM

- **PREDSTAVA = vnútorná reprezentácia vnemu**
- vnem trvá potiaľ, dokiaľ ho evidujeme. Keď sa proces vnímanie skončí, vnem stáva sa predstavou
- predstavy sú však menej jasné ako vnemy, sú menej intenzívne,
- majú kratšie trvanie a sú obsahovo chudobnejšie
- Predstavy sú fragmentálne, medzerovité, isté stránky sú veľmi jasné, niektoré môžu chýbať



# PREDSTAVA A MYSLENIE

- Je prepojené – časť myslenia je vizuálna (Aký tvar uší má vlčiak? O aké písmeno pôjde ak otočíte písmeno N o 90 stupňov?)
- Je pravdepodobné, že vytváranie predstáv sa zúčastňujú rovnaké reprezentácie a procesy, ako tie, ktoré používame pri vnímaní (je to spôsobené rovnakými mozgovými štruktúrami)

# PREDSTAVA A CITOVÉ ZÁŽITKY

- Vybavenie si prežitej negatívnej emócie (obrazovo) sa opätovne spája s prežívaním hrôzy
- Vybavenie si obrazov príjemných zážitkov sa spája s prežívaním príjemných pocitov



# PREDSTAVY A EMOČNÉ ZÁŽITKY

- Čoho sa bojíte?
- Strach môže anulovať racionálne fakty a to ešte predtým ako neokortex môže spracovať informáciu, pretože amygdala preberie funkciu
- Aké sú naše predstavy do budúcnosti – byť rokovou hviezdou? Byť superstar? Byť



- (vo) s... zy  
- tkov... ocitov

# DRUHY PREDSTÁV

- existuje toľko druhov predstáv, koľko je špecifických, svojrázných druhov ľudskej činnosti.
  - **jedinečné predstavy** a **všeobecné predstavy**
    - **predstavy rôznych modalít** (zrakové, sluchové, pohybu atď.)
  - **predstavové komplexy zamerané do minulosti** (spomienky) a **do budúcnosti** (bdelé snenie)
  - **jednoduché reprodukčné predstavy a odvodené predstavy** (vznikajú určitou kombináciou obrazov)
  - **fantazijné predstavy** - celkom zvláštna kategória, ku ktorej patria aj sny; tieto predstavy sú skutočnými obrazovými novotvarmi

# TYPY PREDSTAVIVOSTI

- Ak si niekto vybavuje obsahové zážitky formou predstáv **mimoriadne výrazne** – môžeme povedať, že má jeden z nasled. typov predstavivosti:
  - **ZRAKOVÝ TYP**
  - **POHYBOVÝ TYP**
  - **SLUCHOVÝ TYP**
  - **ZMIEŠANÝ TYP**
- typ predstavivosti môže závisieť od praktickej činnosti alebo systematického cvičenia



# PODMIENKY TVORENIA PREDSTÁV



- 1. niekoľkonásobné pozorovanie,
- 2. zámer, úmysel osvojiť si danú predstavu (obsažná predstava nevznikne, ak si človek nepostaví cieľ vytvoriť si predstavu daného objektu),
- 3. pokus reprodukovať si predstavu vo vedomí alebo formou motorickej činnosti,

# PODMIENKY TVORENIA PREDSTÁV



- 4. presnosť vnímania a účasť na myšlienkovej analýze pri vnímaní,
- 5. porovnávanie predmetov pri ich vnímaní (ak sa predmet porovnáva s iným, príbuzným predmetom, vzniká spravidla presnejšia a kvalitnejšia predstava),
- 6. individuálne vlastnosti a vek človeka

# ŠPECIFICKÉ PREDSTAVY

- **EIDETICKÉ PREDSTAVY**

- Ostrosťou a úplnosťou sa vyrovnajú vnemom.
  - - „fotografická pamäť“
  - - sú častejšie u detí

- **SYNTÉZIA**

- Má spoločné znaky s eidetickými predstavami – ide o akési „spolupocitovanie“ - spojenie predstáv, pocitov a vnemov (farebné počutie..)









# ILÚZIE A HALUCINÁCIE

- Vzhľadom na citové rozpoloženie, zacielenie... – vzniknuté predstavy zatienia/skreslia vnem skutočného predmetu = **ilúzie**
- **Ilúzie** bývajú vyvolané emóciami a afektami, alebo fyzikálnymi činiteľmi (geometricko-optické klamy)



**Halucinácie** – také obrazy, ktoré subjekt prežíva subjektívne ako vnem, hoci ich nevyvoláva objektívny podnet – majú charakter predstáv, no sú prežívané ako vnemy vonkajšieho sveta, majú zmyslovú jasnosť vnemov

<https://www.youtube.com/watch?v=Z13Ytg4a5XA>



# FANTAZIJNÉ PREDSTAVY

- = novovznikajúce obrazy vo vedomí – neboli obsahom psychického života, neboli vnímané
- **FANTÁZIA** - je schopnosť alebo funkcia ležiaca medzi vnímaním a myslením, alebo medzi pozornosťou a inteligenciou
  - **Spočíva v imaginácii** a prejavuje sa produkciou predstavovaných kombinácií
    - **OBRAZOTVORNOSŤ:**
      - **Neúmyselná** – obrazy vznikajúce bez osobitného zámeru
      - **Úmyselná** – obrazy vznikajúce zo snahy niečo vytvoriť

A N G E L I N A J O L I E



# FANTAZIJNÉ PREDSTAVY

- Pokiaľ ide o vzťah k samostatnosti, originalite a tvorivému charakteru, rozdeľujeme fantáziu na:



- **reprodukuje** (rekonštruujúcu);

- **tvorivú** (konštruktívnu).

Zdroj tvorivej fantázie – spoločenská potreba novej hodnoty



# TYPY TVORIVÉHO PROCESU

- **Prípravná etapa** – uvedomenie, hľadanie riešenia
- **Etapa inkubačná** - náhodné dejmi sa prelínajúce procesy zamerané na cieľ
- **Iluminačná etapa** – aha zážitok – náhodné riešenie sa zhodne s cieľovým kritériom
- **Verifikačná etapa** – preverovanie objaveného riešenia (Wallas, podľa Lindharta)

# FUNKCIE FANTÁZIE

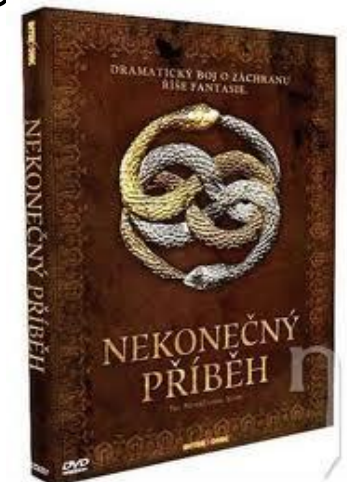
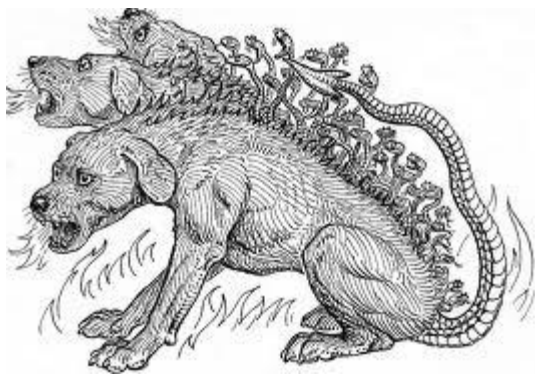
- J. Vieweght uvádza nasledujúce **funkcie fantázie**:
  - funkciu primárnu – *únik z objektívnej reality*,
  - funkciu sekundárnu - *tvorivú*.
- Z toho vyplýva, že fantázia nie je primárne kognitívna, nie je to v prvom rade poznávanie, ale skôr prežívanie.





# PRINCÍPY FANTAZIJNEJ ČINNOSTI

- M. Nakonečný(1997): fantazijná práca s obrazmi= imaginácia a jej princípy sú:
  - **Aglutinácia** – zámerné spájanie znakov (Kentauri).
  - **Kombinácia** – spájanie znakov v jednom objekte (kyklop, trojhlavý pes...)
    - **Schématizácia** – emilinácia nepodstatných znakov (matriočky)
  - **Štylizácia** – charakteristické znaky sú transformované do určitých skratiek
  - **Zväčšovanie/zmenšovanie** objektov (trpaslík)



# PRINCÍPY FANTAZIJNÉHO MYSLENIA

- magické myslenie – tvorba rozprávok a rôznych mýtov
  - Princípy:
    - - **synkretizácia** – spájanie rôznych myšlienok do nových celkov
    - - **symbolizácia** – predmetu sa pripisuje zvláštny význam
    - - **animizmus** – neživé predmety sú považované za živé
  - - **magizmus** – kauzálne vzťahy sú nahradené okultnými (démoni...)
    - <https://www.youtube.com/watch?v=geVYIHOat5o>











**TRAILER**

**F HD**

- 
- Ďalej pokračuje prezentácia Pamäť a učenie